

РЕЦЕНЗІЇ

**Рецензія на підручник “Курс адміністративного
процесуального права. Загальна частина”
(автори С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий)¹**

Відомо, що проблеми адміністративного процесу та адміністративно-процесуального права привертають до себе увагу багатьох науковців та є надзвичайно дискусійними у сучасний період розвитку правової думки. У зв'язку з відсутністю загального підходу до визначення багатьох категорій адміністративного процесу та адміністративно-процесуального права та існуванням великих розбіжностей у думках фахівців з цього приводу, очевидно є проблема викладання цих дисциплін студентам та слухачам учбових закладів юридичного напрямку. Отже, тим цінніша поява нового цікавого підручника з адміністративно-процесуального права - “Курс адміністративного процесуального права. Загальна частина”. Ознайомившись з рецензованою працею, можна стверджувати, що підручник надає досить цілісну уяву про галузь адміністративного процесуального права з точки зору її автономії та самостійності в системі українського права. Саме позицію автономії адміністративного процесуального права, як виключно такого, що врегульовує адміністративне судочинство обстоюють автори підручника. Ця наукова позиція заслуговує самої пильної уваги та незважаючи на те, що може бути визнана дискусійною, вона має сенс. Отже, очевидно, що автори вже вирішили для себе питання трактування таких явищ, як адміністративний процес та адміністративне процесуальне право, використовуючи досить вагомі аргументи.

Підручник створено у класичній традиції викладання процесуальних галузей з використанням матеріалу загальної частини. Побудова структури підручника, безумовно, є оптимальною і відбиває намагання авторів логічно об'єднати і висвітлити з різних сторін основні загальнотеоретичні засади адміністративного процесуального права. Основні глави підручника присвячено розгляду загальнотеоретичних питань адміністративного процесу та адміністративного процесуального права, принципів адміністративного процесуального права, адміністративної юрисдикції, підсудності адміністративних справ, правового положення учасників адміністративного процесу, адміністративного позову, заходів процесуального примусу тощо.

У якості важливої переваги рецензованої праці відзначимо, що автори не намагались обійти увагою найбільш складні теоретичні питання адміністративного процесуального права, такі як проблеми співвідношення адміністративного процесу, адміністративної юстиції та адміністративного судочинства, проблеми адміністративної юрисдикції, визначення та елементів адміністративного позову тощо. Крім того, слід наголосити, що ці складні питання викладено

¹ Курс адміністративного процесуального права. Загальна частина/автори С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса. : Фенікс, 2014. – 342 с.

авторами підручнику в зрозумілій для студентів формі без надмірного переобтяження матеріалу науковими позиціями та напрямками дослідження. Проте немає в підручнику й зайвого спрощення та примітивізму, а також намагання надати однозначну відповідь на всі, в тому числі й складні питання. Автори спонукають читачів підручника до подальших пошуків та наукових роздумів.

Рецензуючи вказану працю, необхідно все ж таки відзначити те, що сьогодні не всі фахівці в сфері адміністративного права та процесу поділяють позицію авторського колективу стосовно трактування поняття та структури адміністративного процесуального права, а також його місця в правовій системі України. Крім того, можливо, зміст підручника збагатився би, якби автори під час розгляду питання доказів в адміністративному судочинстві, приділили більше уваги аналізу різних підходів до визначення доказів.

Проте слід відмітити, що загальний зміст підручника, його структурна побудова та мова його викладення створюють дуже позитивне загальне враження, а його вивчення надасть цілісне уявлення про такі багатоструктурні утворення, як адміністративний процес та адміністративне процесуальне право. Підручник відповідає основним вимогам, які пред'являються до юридичної навчальної літератури. Викладення матеріалу у ньому є системним, аргументованим та логічним. Очевидно, що підручник є результатом плідної, та творчої праці авторського колективу, в якому знайшли своє відбиття результати теоретичного осмислення положень Кодексу адміністративного судочинства України, практичних тенденцій його застосування, а також дослідження наукових праць робіт відомих науковців у галузі адміністративного процесуального права.

На завершення необхідно вказати, що неможливо уявити сучасного фахівця в сфері права, який не орієнтується в питаннях призначення, предмету та структури адміністративного процесуального права України. Отже підручник С. В. Ківалова, І. О. Картузової та А. Ю. Осадчого "Курс адміністративного процесуального права. Загальна частина" може бути ефективно використано студентами, аспірантами та слухачами вищих навчальних закладів під час опанування знаннями з таких дисциплін, як "Адміністративне процесуальне право", "Адміністративне судочинство", "Адміністративна юстиція" та інші. Підручник стане в нагоді також і викладачам, як один з гарних прикладів системного надання знань та логічного викладення матеріалу з зазначених вище дисциплін.

Олефір В. І.,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України

